

Лук'янчиков Борис Євгенович,

старший викладач відділу підготовки прокурорів з процесуального керівництва та криміналістичного забезпечення досудового розслідування Національної академії прокуратури України, кандидат юридичних наук, доцент

Микитенко Ольга Борисівна,

здобувач вищої освіти Університету економіки, права та інформаційних технологій «КРОК»

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОСНАЩЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ СУЧАСНИМИ ТЕХНІКО-КРИМІНАЛІСТИЧНИМИ ЗАСОБАМИ

Аналіз стану злочинності за останні роки свідчить, що криміногенна обстановка залишається складною. За офіційною статистикою, загальна кількість усіх зареєстрованих кримінальних правопорушень склала у 2018 році – 487133, а лише за січень – вересень 2019 року – 363949 [1]. Зрозуміло, що такі показники не можуть задовольнити керівництво країни і вимагають покращення роботи Національної поліції України (далі – НПУ).

Безумовно, результативність розслідування і розкриття злочинів тісно пов'язана з професійною майстерністю поліцейських, та їх забезпеченням сучасними науково-технічними засобами (далі – НТЗ). Зрозуміло, що використання НТЗ поліцейськими, як і вся їх робота суворо підпорядковується чинному законодавству. Нажаль, на сьогодні кримінальне процесуальне законодавство України (далі – КПК) не містить визначення поняття НТЗ.

Правову основу застосування НТЗ взагалі і зокрема мобільних наметів, огорожувальних парканів, автономних засобів освітлення місця події, та пакувальних матеріалів складає сукупність правил і норм, що містяться в законах та підзаконних нормативних актах, які визначають як загальні засади та порядок проведення слідчих (розшукових) дій, так і порядок застосування конкретних НТЗ. Основною умовою правомірності отримання криміналістичної інформації застосуванням НТЗ з метою встановлення обставин кримінальних правопорушень є використання кожного виду засобу й методу (в усіх без винятку випадках) у суворій відповідності до норм міжнародного та вітчизняного законодавства, яким регулюється діяльність у сфері кримінальних процесуальних відносин, а також вимог підзаконних (відомчих) нормативних документів.

Основними засобами збирання інформації про подію і особу, яка її вчинила, є слідчі (розшукові) дії та оперативно-розшукові заходи. В першу чергу до них належать: огляд (ст. 237 КПК України), обшук (ст. 234 КПК України), обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи (ст. 267 КПК України); та ін. Всім цим діям притаманні такі спільні риси, як візуальне обстеження

та спостереження, тобто огляд. Але, таке обстеження не завжди відбувається у зручних місцях та за сприятливих умов. Досить часто поліції доводиться працювати на відкритій місцевості у повній темряві, під дощем, снігом, сильним вітром та іншими несприятливими чинниками. Саме тому, практики потребують спеціальних мобільних освітлювачів, захисних пристроїв у вигляді намету та паркану, зручних і надійних пакувальних матеріалів.

Науковці та практики неодноразово звертали увагу на те, що в процесі проведення слідчих (розшукових) дій поліцейські вправі застосовувати підручні засоби для огорожі місця події (далі – МП), його освітлення та пакування речових об'єктів і т.п. Зрозуміло, що це викликає певні незручності і потребує додаткових зусиль на пошук та пристосування підручних засобів до відповідних потреб. Вважаємо, що наявність спеціально створених технічних засобів як для охорони місця події, так і роботи на ньому сприятиме підвищенню результативності розкриття та розслідування злочинів.

Саме це і спонукає науковців до розробки та удосконалення надсучасного інструментарію для працівників НПУ. Наприклад, мобільний захисний намет захищає МП від снігу, дощу тощо. Огороджувальний паркан перешкоджає проникненню за загороду пересічним громадянам та приховує інформаційну картину МП від сторонніх очей, оскільки частенько злочинці повертаються на МП з метою дізнатися, якою інформацією про подію володіють поліцейські.

На сьогодні, ринок криміналістичної техніки представлений двома закордонними виробниками та лише однією Українською фірмою «Експерт», яка розробляє та удосконалює згадані засоби. Так, десяти футовий захисний намет «Scene Guard Scene Cover Tent 10 ft» виготовлений із міцної вогнезахисної тканини «Поліестер 500 D з покриттям з ПВХ, CPAI-84 може мати як сталевий так і алюмінієвий каркас, а також додатково обладнаний ізольованими стінами. Він є зручним засобом захисту МП, незалежно від того, чи потрібен захист від сонця, дощу, вітру, снігу, або допитливих поглядів сторонніх осіб, а також має зручну сумку з роликами для транспортування [2].

Великоформатний непрозорий огорожувальний екран, який пропонують закордонні виробники легкий та зручний у використанні, його каркас виготовлений з полівінілхлоридних труб, а екран зі щільної тканини ОКСФОРД 600 чорного кольору. Щільність тканини запобігає проникненню світла при яскравому штучному освітленні в темний час доби та унеможливує спостереження сторонніми особами за проведенням слідчих (розшукових) дій на МП. Посередині захисний екран оснащений смугою яка відбиває світло, та надписом «ПОЛІЦІЯ» нанесений українською та англійською мовами. За потреби, захисні екрани можуть бути з легкістю поєднані між собою за допомогою металевих кнопок, розташованих уздовж висоти екрану, які дозволяють змонтувати захисну споруду потрібної довжини без використання жодних інструментів. Збільшення по висоті також

можливе за умов приєднання додаткових стоек та наявності липкої стрічки по краю екрану. Зручна переносна сумка забезпечує легке транспортування до місця події [3].

Портативний освітлювальний прилад «ВЕЖА» універсальний покликаний для екстреного розгортання на місцевості з метою освітлення великих площ в темний час доби під час проведення оперативно-слідчих або рятувальних заходів. Виготовлений зі спеціальної тканини і має форму циліндра. Циліндр оздоблений блискавкою, завдяки чому його висота може змінюватись з 2 до 3 метрів. Надування циліндра забезпечується регульованим нагнітачем повітря, який живиться від мобільної електростанції або від електричної мережі 220 В. Під час наповнення циліндра повітрям, джерело світла піднімається на висоту, що забезпечує яскраве освітлення великих площ. Має малі габаритні розміри у складеному положенні і легко вміщується в багажнику легкового автомобіля [4].

Бокси для пакування зброї виготовлені за індивідуальним заказом для зберігання вогнепальної (довгоствольної і коротко ствольної) та холодної зброї, на яких передбачено місце для пояснювальної записки у якій відображається ідентифікаційна інформація про речовий доказ який там знаходиться та місце його виявлення. У нижній частині коробки пробиті крізні отвори для міцного закріплення речового доказу за допомогою нейлонових стяжок SIRCHIE № ET100 [5].

Аналіз стану сучасного ринку криміналістичної техніки свідчить, що всі комплекти захисних мобільних наметів та портативних парканів, засобів освітлення та пакування речових доказів як вітчизняного так і закордонного виробництва, дуже схожі і не позбавлені певних недоліків. Постійне удосконалення та оновлення арсеналу науково-технічних криміналістичних засобів, сприятиме підвищенню ефективності роботи працівники НПУ взагалі та зокрема на місці події.

Список використаних джерел:

1. Генеральна прокуратура України. Статистична інформація.
URL: http://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=104403&libid=.

2. Scene Guard Scene Cover Tent 10 ft (Aluminum Frame with Walls) URL: https://translate.googleusercontent.com/translate_c?depth=2&hl=uk&prev=search&rurl=translate.google.com&sl=en&sp=nmt4&u=http://www.sirchie.com/catalog/product/view/id/3320/%3F__store%3Dinternational_english&xid=17259,15700022,15700043,15700124,15700149,15700168,15700173,15700186,15700190,15700201&usg=ALkJrhFhtB9DWJRpDk8FZ0MrYD4krhs3Q#.W0SsUdQS-9I.

3. Захисний екран для проведення слідчих дій на місці злочину
URL: http://www.proexpert.com.ua/expert.php?lng=ua&page=products&cat_id=13&tovar_id=49.

4. Портативний освітлювальний прилад «ВЕЖА» універсальний URL: <https://pro-expert.in.ua/p671277076-portativnij-osvitlyuvalnij-prilad.html>.

5. Коробки для пакування доказів рушниць SKU: ERB004 URL: <http://www.sirchie.com/evidence/evidence-packaging-labeling-sealing/evidence-boxes/rifle-evidence-boxes-set-of-25.html#.Wx5gaNQS-9J>.

Лук'янчиков Євген Дмитрович,

професор кафедри інформаційного права та права інтелектуальної власності КПП ім. Ігоря Сікорського, доктор юридичних наук, професор

Петряєв Сергій Юрійович,

завідувач кафедри інформаційного права та права інтелектуальної власності КПП ім. Ігоря Сікорського, кандидат юридичних наук, доцент

СЛІДАМИ РОЗБУДОВИ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗЛОЧИНІВ

Перші згадки про криміналістичну характеристику злочинів зустрічаються в роботах О. Н. Колесніченко та Л. А. Сергєєва [1; 2]. Це було відповіддю на потреби практики, оскільки до цього для розробки методик розслідування окремих видів злочинів використовували відомості, що містили у собі кримінально-правова та кримінологічна характеристики. Сьогодні криміналістичну характеристику розглядають, з одного боку як наукову абстракцію, а з іншого – як інструментарій пізнавальної діяльності з розкриття та розслідування злочинів. Як наукова абстракція вона містить відомості про типові ознаки певного виду або групи злочинів, а не одного конкретного злочину, що мають криміналістичне значення – сприяють розкриттю злочинів. Ці відомості стосуються способу вчинення і приховування злочинів та типових наслідків їх застосування, особи злочинця і предмету злочинного посягання. Криміналістична характеристика, зазначає Р. С. Белкін, має суто пошукове, орієнтовне значення, чому слугують статистично визначені кореляційні зв'язки (імовірнісні залежності) між її елементами, що дозволяють орієнтуватися в предметі та напрямі пошуку [3, с. 105].

З моменту введення в науковий обіг криміналістична характеристика привернула увагу науковців і практиків. Питання, що пов'язані з криміналістичною характеристикою достатньо активно обговорювалися на сторінках наукових видань в публікаціях В. П. Бахіна, Р. С. Белкіна, О. М. Васильєва, І. О. Возгріна, І. Ф. Герасимова, В. О. Коновалової, В. О. Образцова, М. О. Селіванова, В. Ю. Шепітька та ін. Вагомий внесок у розробку криміналістичної характеристики зробив Р. С. Белкін, що знайшло відображення як в окремих виданнях, так і підручниках з криміналістики. Його погляди на сутність і значення